

**ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jozefa Štefanka a členiek JUDr. Anny Petruľákovvej a JUDr. Ivany Izakovičovej v právnej veci žalobcu v I. rade **Ing. E. S.**, bytom I., žalobcu v 2. rade **B. S.**, I., žalobcu v 3 rade: **B. G.**, Z., žalobcu v 4 rade: **J. S.**, S., žalobcu v 5. rade **M. S.**, I., všetci zast. JUDr. L. S., advokátom, Š., proti žalovanému: **S., a.s.**, C., Bratislava, /predtým S., a.s. S., Bratislava/, zast. Mgr. Ing. M. C., advokát, V., Bratislava, **o určenie neplatnosti záložnej zmluvy a o zámene účastníka konania**, na odvolanie žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. januára 2004 č.k. Z-2 - 46 Cb 783/96-253 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. januára 2004 č.k. Z-2-46 Cb 783/96-253 **m e n í** tak, že určuje, že zmluva o zriadení založeného práva k nehnuteľnostiam č. 34/334023-3, dodatok č. 2 k úverovej zmluve, uzavretej dňa 23.8.1993 na zabezpečenie pohľadávky, vzniknutej z úverovej zmluvy č. 34/334023-3 zo dňa 24.9.1992 postúpenej žalovanému je neplatná.

N e p r i p ú ť a zámenu žalovanej ako postupkyne za postupníka G., so sídlom X..

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcom náhradu trov konania vo výške 371 766,-Sk na účet jeho právneho zástupcu.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom zamietol žalobu a žalovanému nepriznal náhradu trov konania.

Podľa jeho odôvodnenia žalobcovia sa žalobou došlou súdu dňa 25.11.1994 v znení doplnenia z 2.2.1996, 5.12.2000 a 20.1.2004 domáhali určenia neplatnosti záložnej zmluvy č. 34/334 023-3 k nehnuteľnostiam uzatvorenej dňa 23.8.1993 medzi žalovaným a žalobcami v 1, 2, 5 rade a predchodcom žalobcov v 3. a 4. rade na zabezpečenie pohľadávky vzniknutej z úverovej zmluvy č. 334023-3 z 24.9.1992 uzatvorenej žalovaným so spoločnosťou D. s.r.o. Nitra na úver 3 500 000 Sk poskytnutý na investičný rozvoj. Žalobcovia poukazovali na rozpor spornej záložnej zmluvy s ustanovením § 39 Obč. zák., ako právny úkon urobený v omyle konajúcich osôb, pretože nebola uzavretá súčasne s úverovou zmluvou a žalobcovia by ju následne neboli uzatvorili, keby ich bol žalovaný upozornil, že úver už bol poskytnutý.

Na strane žalobcu došlo k právnomu nástupníctvu. Žalobca v 3. rade –J. S. zomrel dňa 28.10.2000 a dedičmi založenej nehnuteľnosti sa stali B. G. a J. S.. Súd na základe právoplatného osvedčenia o dedičstve pokračoval v konaní s dedičmi po zomrelom J. S.

Na strane žalovaného došlo k zmene účastníka konania uznesením z 24.9.2002, právoplatným dňa 4.11.2002, keď namiesto S. a.s. S., Bratislava vstúpila S. a.s., C., Bratislava.

Zamietnutie žaloby súd odôvodnil zistením, že sporná záložná zmluva bola uzatvorená platne, žalobcovia vedeli o poskytnutí úveru aj tým, že podpísali nielen záložnú zmluvu z 24.9.1992 ale aj úverovú zmluvu z toho istého dňa.

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku sa odvolali žalobcovia a navrhli, aby ho odvolací súd zmenil a žalobe vyhovel.

Vytýkajú súdu 1. stupňa, že nezohľadnil a nevysporiadal sa s ich námietkou, že pri podpise záložnej zmluvy konali v omyle a v závislosti zo strany spoločnosti, ktorej bol úver poskytnutý, že neboli oboznámení s pôvodnou úverovou zmluvou zo dňa 24.9.1992. Ďalej namietajú, že dňa 4.12.1995 S. jednostranne odstúpila od úverovej zmluvy, požiadala dlžníka o zaplatenie nedoplatku úveru v sume 2 245 000,-Sk, čo malo podľa nich za následok zrušenie zmluvy od začiatku v súlade s ust. § 48 ods. 2 Obč. zák. a súčasne so zánikom úverovej zmluvy došlo k zániku záložnej zmluvy, pretože nemôže existovať záložná zmluva k neexistujúcej zmluve o úvere. Pôvodná pohľadávka z úverovej zmluvy sa odstúpením od zmluvy zmenila na pohľadávku z bezdôvodného obohatenia, ktorú je dlžník povinný vrátiť. Táto nová pohľadávka, má inú kvalitatívnu podstatu a zabezpečenie záväzku z úveru sa na ňu nevzťahuje.

Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobcov navrhla rozsudok potvrdiť.

Nepravdivosť tvrdenia odvolateľov o tom, že neboli v čase podpisu záložnej zmluvy informovaní o obsahu úverovej zmluvy opiera o námietku, že úverové zmluvy zo dňa 24.9.1992 podpísali aj žalobcovia, čo značí, že s obsahom zmluvy boli oboznámení.

Čo do tvrdenia odvolateľov, že odstúpením od zmluvy o úvere sa táto zrušuje od začiatku, poukazuje na ust. § 349 Obch. zák aj na judikát NS SR sp. zn. 4 Obo 102/99.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozsudkom zo dňa 5.6.2005 č.k. 2 Obo 80/2004-329 zmenil žalobu zamietajúci rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29.1.2004 č.k. Z-2-46 Cb 783/96-253 tak, že určil, že zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam č. 34/334023-3, dodatok č. 2 k úverovej zmluve uzavretej dňa 23.8.1993 na zabezpečenie pohľadávky, vzniknutej z úverovej zmluvy č. 34/334023-3 zo dňa 24.9.1992 postúpenej žalovanému je neplatná. Súčasne nepripustil zámenu S. a.s. Bratislava ako postupkyne za postupníka G., so sídlom X. a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcom náhradu trov konania v sume 14 860,-Sk na účet ich právneho zástupcu.

Hlavným dôvodom zmeny žalobu zamietajúceho rozsudku súdu I. stupňa na rozsudok žalobe vyhovujúci bol právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého ak žalobcovia prevzali zabezpečovací záväzok za pohľadávku S. a.s., ktorá vznikla poskytnutím úveru spoločnosti D. s.r.o., prenesenie ich zodpovednosti na postupníka S., a.s. oporu v tejto záložnej zmluve nemá a nemá ju ani v zákone. Zmenou veriteľa v úverovej zmluve dochádza k jej podstatnej zmene a dotýka sa takisto záložnej zmluvy, preto by sa vyžadovala aj zmena záložnej zmluvy. Postúpením pohľadávky sa nepostupuje aj záložná zmluva.

Pokiaľ ide o nepripustenie zámeny účastníkov na strane žalovaného na základe na odvolacom pojednávaní dňa 25.6.2005 prednesenému návrhu zakladajúcom sa na oznámení o postúpení pohľadávky v právnej veci č.k. Z-2-46- Cb 783/96 spoločnosti G. so sídlom v L. zo dňa 2.2.2005, odvolací súd ju odôvodnil jednak nekvalifikovanosťou zmluvy o postúpení a jednak názorom vysloveným čo do podstaty sporu, teda že zmena veriteľa v úverovej zmluve vyžaduje aj, pokiaľ má na nového nadobúdateľa pohľadávky z úveru prejsť aj záložné právo, ktorým bola zabezpečená pôvodnému veriteľovi, zmenu záložnej zmluvy, čo sa v rozhodovanom prípade nestalo.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, o ktorom dovolací súd rozhodol rozsudkom zo dňa 31.3.2008 sp. zn. 1 Obdo V 102/2005 tak, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že právny názor, ktorý v rozsudku vyslovil je pre ďalšie odvolacie konanie súdu záväzný. Tento právny názor je, že s pohľadávkou pri jej postúpení podľa § 524 ods. 2 Obč. zák. prechádza aj záložné právo, ktorým je postúpená pohľadávka zabezpečená.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v súlade s rozsudkom dovolacieho súdu opätovne prejednal odvolanie žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29.1.1994 č.k. Z-2-46 Cb 783/96-253 ako aj návrh žalovaného na pripustenie zámény účastníkov na strane žalovaného a pri rozhodnutí rešpektoval záväznosť právneho názoru, ktorý vyslovil dovolací súd vo svojom rozsudku.

Pokiaľ ide o skutkový stav vychádzal zo skutočnosti že žalobcovia v 1, 2. a 5. rade s právnym predchodcom žalobcov v 3. a 4. rade sa žalobou zo dňa 25.11.1994 v znení doplnenia z 2.2.1996, 5.12.2000 a 20.1.2004 domáhali určenia neplatnosti záložnej zmluvy č. 34/334023-3 k nehnuteľnostiam, uzatvorenej dňa 23.8.1993 medzi nimi a právnym predchodcom žalovaného (S. a.s. Bratislava) na zabezpečenie pohľadávky vzniknutej z úverovej zmluvy č. 3340223-3 z 24.9.1992 uzatvorenej právnym predchodcom žalovaného (S. a.s. Bratislava) so spoločnosťou D. s.r.o. Nitra na úver vo výške 3 500 000,-Sk.

Z úverovej zmluvy č. 3340223-3 zo dňa 24.9.1992 priloženej v kópii v žalobe odvolací súd zistil, že túto uzavrela D. s.r.o. zast. RNDr. T., JUDr. B., B., Ing. T., Ing. S. E. a manželka B. a S. J. a manželka M. a títo všetci zmluvu aj podpísali.

Tento dôkaz vyvracia tvrdenie odvolateľov, že s obsahom úverovej zmluvy neboli oboznámení.

V kópii záložnej zmluvy zo dňa 24.9.1992 sa podľa spoločnosti D. s.r.o. zast. JUDr. B. a RNDr. T. uvádzajú Ing. S. E. a manželka B. a S. J. a manželka M. ako spoludlžníci, na strane 2 tejto zmluvy sa uvádza, že táto zmluva sa uzatvára na zabezpečenie záväzku s prísl. vo výške 894 779,-Sk a že klient navrhuje, aby štátne notárstvo v Trnave zabezpečilo vyznačenie na liste vlastníctva č. 2552. Aj tento doklad je podpísaný Ing. S. E., S. J., S. M. a S. B.

Potom, čo katastrálny úrad v Bratislave, Správa katastra H. oznámila, že od 1.1.1993 prevzali činnosť štátnych notárstiev týkajúcu sa registrácie zmlúv katastrálne úrady a že uvedený návrh na vyznačenie záložného práva z 24.9.1992 je pre nezrozumiteľnosť nerealizovateľný, podali Ing. E. S. a jeho manželka B. a J. S. s manželkou M., na Katastrálny úrad v Bratislave, správa Katastra H. obsahom zhodný návrh, ale s dátumom 23.8.1993, opäť podpísaný všetkými štyrmi.

Podľa kópie zmluvy o zriadení záložného práva zo dňa 23.8.1993, ktorú uzavrela S., a.s., Bratislava, pobočka v Nitre a Ing. E. S. a manželka B. spoludlžníci J. S. a manželka M. na zabezpečenie pohľadávky z úverovej zmluvy č. 34/334023-3 zo dňa 24.9.1992 uzatvorenej medzi S. a.s., Bratislava, pobočka v Nitre a spoločnosťou D. s.r.o. a túto zmluvu podpísali J. S. a M. S.. Teda aj v tejto zmluve sú J. S. a jeho manželka M. označení ako spoludlžníci a podpísali ju s tým, že ako spoluvlastníci so zriadením záložného práva v plnom rozsahu súhlasia. Na štvrtrej

strane tohto dokladu sú podpísaní Ing. E. S. a B. S. ako záložcovia a je tu aj vyznačené, že zápis bol katastrom povolený.

Z tohto oboznámenia v spise sa nachádzajúcich dokladov, jednoznačne vyplýva nepravdivosť tvrdenia odvolateľov, že neboli oboznámení s úverovou zmluvou zo dňa 24.9.1992 a že pri podpise záložnej zmluvy konali v omyle, prípadne v závislosti od spoločnosti, ktorej bol úver poskytnutý.

Pokiaľ ide o právny názor odvolateľov, ktorý opierajú o aplikáciu ust. § 48 ods. 2 Obč. zák., že odstúpenie od úverovej zmluvy znamenalo zrušenie zmluvy ex tunc, ich názor, že na zmluvu treba aplikovať ust. § 48 ods. 2 Obč. zák. nie je správny.

Úverovú zmluvu medzi pôvodnými žalobcami spolu so spoločnosťou D. s.r.o. uzatvárali aj žalobcovia, úver sa poskytol na investičný rozvoj a zmluva sa uzatvárala podľa ust. § 497 až 507 Obch. zák. To značí aj odstúpenie od zmluvy sa spravovalo ustanoveniami Obchodného zákonníka konkrétne ust. § 344 a nasl. Podľa komentára Obchodného zákonníka spracovaného M. P. a kol. str. 672, právna úprava odstúpenia od zmluvy v Obch. zákonníku je komplexná a preto ustanovenia Občianskeho zákonníka sa nepoužijú. Podľa § 349 Obch. zák. zmluva zaniká až od účinnosti odstúpenia a v súlade s ust. § 351 ods. 2 veta po bodkočiarku strana, ktorej pred odstúpením od zmluvy poskytla plnenie druhá strana, toto plnenie vráti.

V tomto komentári aj jej právny názor, že „Pritom trvá skutočnosť, že plnenie, ktoré je druhá strana povinná vrátiť je dlhom vyplývajúcim z úverovej zmluvy, ktorého splnenie je zabezpečené záložným právom.“

Odvolačí súd nesúhlasí s názorom vysloveným v poslednej vete tohto právneho názoru, nakoľko odstúpením od úverovej zmluvy, záväzkový vzťah z úverovej zmluvy zaniká, čiže neexistencia úverového záväzku spôsobuje, že uzavretá záložná zmluva nemôže zabezpečovať záväzok, ktorý neexistuje. Súčasne s odstúpením od úverovej zmluvy zaniká aj záväzok zo záložnej zmluvy. Keď neexistuje záväzok, ktorý má zabezpečiť nemôže byť záložná zmluva platná.

Podľa odvolacieho súdu odstúpením od úverovej zmluvy vznikol nový právny vzťah, vzťah z bezdôvodného obohatenia. Ak by si žalovaný chcel zachovať plnenie z úverovej zmluvy a tým zo záväzku založeného záložnou zmluvou nemal odstúpiť od úverovej zmluvy.

Na tomto základe odvolací súd napadnutý rozsudok súdu I. stupňa podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, ako je uvedené vo výroku napadnutého rozsudku.

Pokiaľ ide o návrh právneho zástupcu spoločnosti G., L. na pojednávaní dňa 15.6.2005 na pripustenie zámény účastníka na strane žalovaného, odvolací súd túto zámenu nepripustil.

Pripustenie tejto zámeny sa opiera o oznámenie S., a.s., Bratislava zo dňa 2.2.2005 súdu I. stupňa, že postúpila pohľadávku zabezpečenú spornou záložnou zmluvou spoločnosti G., L. a pripojený odpis notárskej zápisnice, ktorou táto zmluva bola spísaná.

Odvolací súd zistil, že notárska zápisnica zo dňa 22.12.2004 má 19 strán, neobsahuje však súvislé, jasné a zrozumiteľné znenie zmluvy z ktorého by sa dala nielen individualizovať postupovaná pohľadávka ale aj ustáliť, či ju možno aplikovať.

Tak napr. podľa bodu 1.1.13 dňom uzavretia Zmluvy sa rozumie deň, v ktorý postupca postupník uzavru túto zmluvu pred notárom vo forme notárskej zápisnice. Avšak podľa bodu 1.1.20 dňom účinnosti postúpenia sa pre účely zmluvy rozumie deň, v ktorý nastanú právne účinky postúpenia pohľadávok vo vzťahu medzi postupcom a postupníkom a týmto dňom, budú pohľadávky postúpené podľa čl. III Zmluvy na postupníka a postupník sa stane vlastníkom pohľadávok. Zmluvné strany sa dohodli, že dňom účinnosti postúpenia bude deň nasledujúci po dni uhradenia zálohy, pričom podľa bodu 1.1.12 dňom uhradenia zálohy pre účely Zmluvy sa rozumie deň, v ktorý bude postupcovi v plnej výške a riadne uhradená záloha za postúpenie pohľadávok podľa bodu 6.1. a 6.2. Zmluvy.

Čl. VI., v ktorom sa nachádzajú aj uvedené body 6.1.a 6.2 je nadpísaný Platobné podmienky a v bode 6.4. sa ustanovuje, že celková odplata musí byť zaplatená do 30 dní od doručenia Záverečného protokolu postupcom postupníkovi.

Úspešným žalobcom vzniklo právo na náhradu trov pôvodného aj tohto odvolacieho konania ako aj dovolacieho konania. Tieto si právny zástupca žalobcov vyúčtoval sumou 435 806,-Sk a súdny poplatok za podaný návrh vo výške 2 000,-Sk a 3 000,-Sk za podané odvolanie. Odvolací súd mu náhradu týchto trov žalovaným priznal po odpočítaní vyúčtovaného DPH v sume 69 040,-Sk, ktorú právnenému zástupcovi žalobcovi nepriznal, pretože náhrada trov konania sa priznáva žalobcovi nie ich právnenému zástupcovi, ktorý je platiteľom DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 1. októbra 2008

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: M. N.

